

Kwazar - nowe wyróżnienie za wartości naukowe w literaturze

Fahrenheit Crew

Dnia 22 września 2015 r. w Domu Literatury w Warszawie, podczas imprezy Festiwalu Nauki, po raz pierwszy przyznano wyróżnienie literackie KWAZAR za najlepszy wątek naukowy w polskojęzycznej powieści fantastycznonaukowej. Pod uwagę brane były powieści, wydane po raz pierwszy w roku ubiegłym. Wyróżnienie otrzymał Michał Cholewa za powieść „Forta”. Laureata wyłoniło jury, złożone z naukowców „ściślych”, którzy są jednocześnie znawcami literatury fantastycznej. W głosowaniu udział wzięli: prof. dr hab. Sławomir Pikuła (biochemik), dr hab. Ewa Pawelec (fizyk) i dr Leszek Błaszkiwicz (astronom).

Po ogłoszeniu laureata odbyła się naukowo profilowana dyskusja na temat zagrożenia ze strony sztucznej inteligencji, w której udział wzięli: Ewa Pawelec, Leszek Błaszkiwicz, Piotr Staniewski, oraz laureat Michał Cholewa, który jest z wykształcenia matematykiem. Właśnie wątek dotyczący SI, analizowany w jego powieści, został wyróżniony przez kapitułę.

Słów kilka od sprawcy całego zamieszania

Powróćmy teraz do początków. Skąd w ogóle wziął się pomysł na to wyróżnienie? I czy jest ono potrzebne? Wszak w literaturze fantastycznej obecnie obserwuje się raczej odchodzenie od nauki, zaś *hard science fiction* jest tylko wysepką na oceanie fantasy, opowieści magicznych, historii alternatywnych, wampirycznych, horroru i mitologii narodowych. To wszystko prawda, ale taka wysepka istnieje i ma swoich stałych mieszkańców.

Jako pomysłodawca wyróżnienia KWAZAR doszedłem do wniosku, że właśnie w literaturze sf najczęściej wyrażane są lęki i nadzieje odnoszące się do społeczeństwa transhumanistycznego, którym już się stajemy, a na pewno będziemy nim jutro. Nieraz w tej literaturze rozważane są także koncepcje cywilizacji posthumanistycznej, która nastanie w dalszej przyszłości. I nie są to tylko abstrakcyjne ćwiczenia umysłowe, lecz ostrzeżenia, zaproszenia lub zachęty.

Nie jest moim zamysłem powrót do korzeni fantastyki, nawiązanie do epoki wiktoriańskiej objaśniania świata, do technologicznego dydaktyzmu. Chodzi raczej o antycypację, o nakreślenie możliwych dróg rozwoju, na oswojenie ludzi z tym, co może nastąpić. Warto się nad tymi problemami zastanawiać, a literatura jest jedną z ważnych dróg dotarcia do dużych grup odbiorców. Właśnie dlatego wyróżnienie zostało ustanowione pod auspicjami Festiwalu Nauki, który, jak wiadomo, zajmuje się upowszechnianiem osiągnięć naukowych i naukowego sposobu myślenia.

Przy okazji wyjaśniam, że wyróżnienie KWAZAR nie jest w żaden sposób związane z [Nagrodą Literacką im. Jerzego Żuławskiego](#), ma odmienne założenia i cele, ma osobne jury. Nie jest też moim zamiarem, aby konkurowało z jakąkolwiek inną nagrodą literacką, może być za to jej korzystnym uzupełnieniem.

Michał Cholewa w „Forcie” przedstawił swoją wizję zagrożenia przyszłości cywilizacji przez sztuczną inteligencję i o tym problemie dyskutowaliśmy po ogłoszeniu laureata w Domu Literatury. Byłoby świetnie, jakby dyskusje podobne do tamtej miały miejsce także w innych miejscach i na publicznych forach. Organizatorzy KWAZARA postarają się takie fora udostępnić. Teraz i w przyszłości.

No właśnie, co dalej? Przede wszystkim, ma to być wyróżnienie funkcjonujące przez lata, a więc nie jest to akcja jednorazowa. Po drugie, jeśli pozyskamy fundusze, wyróżnienie zyska wymiar finansowy. Po trzecie, planuję powiązać KWAZAR z instytucją naukową, która będzie mu nie tylko patronować, ale także zostanie współorganizatorem, co podwyższy rangę przedsięwzięcia. Po czwarte, w przyszłości byłoby dobrze po wręczeniu wyróżnienia zorganizować nie tylko dyskusję panelową, ale mini-konferencję z przynajmniej kilkoma referatami. Naukowymi i/lub popularnymi. To są oczywiście plany, ale mające spore szanse powodzenia.

[Informacyjno-dyskusyjna strona KWAZARA](#) już funkcjonuje, została zlokalizowana na Facebooku, już teraz na nią zapraszam. Można porozmawiać z jurorami, laureatem i z sekretarzem kapituły, czyli ze mną, a także podyskutować między sobą. Będziemy tam także organizować dyskusje tematyczne. Jeśli macie życzenia lub propozycje, napiszcie w komentarzach. Zapraszam!

Niech moc KWAZARA będzie z wami!

Andrzej Zimniak